

«فرهیختگان» تصمیم جدید شورای سنجش و پذیرش دانشجو در تاثیر سوابق تحصیلی را بررسی کرد

پروژه حذف کنکور، شاید وقتی دیگر

امین خلیق
روزنامه نگار

دهه ۸۰ آغاز بحث‌های مجددی برای عبور از کنکور بود. نیمه دوم دهه ۸۰، کارشناسان تنها راه حل موجود را استفاده از سوابق تحصیلی به جای نمرات کنکور اعلام کردند. هرچند در همان زمان مشکلات مختلفی در این طرح وجود داشت، اما در نهایت نهم آبان‌ماه ۱۳۸۶ مجلس طرحی را به‌عنوان راهی برای پایان دادن به کنکور تصویب کرد. براساس این قانون پذیرش دانشجو در مقاطع کاردانی (پیوسته و ناپیوسته)، کارشناسی، کارشناسی ارشد پیوسته، دکتری حرفه‌ای و پیوسته از دو طریق سوابق تحصیلی و آزمون‌های سراسری به رسمیت شناخته شده بود، اما قرار بود حداکثر تا پایان برنامه پنج ساله پنجم توسعه اقتصادی یعنی سال ۸۹ تمام آزمون‌های سراسری ورودی دانشگاه‌ها به‌طور کامل حذف و سوابق تحصیلی جایگزین این آزمون‌ها شود، قانونی که به‌عنوان حذف کنکور شناخته شد. از ابتدا این فرصت سه‌ساله تغییر شیوه پذیرش دانشجو عجلانه به‌نظر می‌رسید و معایب این طرح با گذر زمان بیشتر به چشم آمد. حتی روند برگزاری کنکور در سال‌های ۹۰ و ۹۱ را می‌توان به نحوی غیرقانونی دانست، چرا که براساس مصوبه سال ۸۶، دولت موظف بود حداکثر تا سال ۸۹ آزمون‌های ورودی را حذف کند. تضاد این قانون با روند اجرائی کشور باعث شد نمایندگان مجلس سال ۹۲ قانون جدیدی را برای تغییر برگزاری آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها تصویب کنند. دهم شهریورماه ۱۳۹۲ نمایندگان طرح جدیدی را مطرح کردند که با توجه به تجربه گذشته این بار دیگر حرفی از «حذف آزمون‌های سراسری» نمانده بود. براین اساس دوتای پذیرش یعنی پذیرش از طریق سابقه تحصیلی یا سابقه تحصیلی و آزمون (عمومی یا عمومی-خصوصی) به رسمیت شناخته شد. در این روند پذیرش دانشجو از طریق سوابق تحصیلی به‌صورت تدریجی و صعودی بیان شده قرار بود بعد از گذشت پنج سال حداقل (۸۵ درصد) ظرفیت پذیرش دانشجو در کل کشور بر مبنای سوابق تحصیلی صورت گیرد. علاوه بر آن قرار بود تاثیر سوابق تحصیلی به تدریج جایگزین کنکور شود و براین اساس سال اول اجرای این قانون تاثیر سابقه تحصیلی در پذیرش داوطلبانی که دارای سابقه تحصیلی بودند حداقل ۲۵ درصد اعلام شد تا به تدریج این درصد افزایش پیدا کند. در این میان شورای سنجش و پذیرش دانشجو نقش مهمی را در رابطه با تصمیم‌گیری‌ها در مورد نحوه این قانون برعهده گرفت، این شورا که شامل وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، وزیر آموزش و پرورش، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونان آموزشی‌شان و همچنین رئیس سازمان سنجش آموزش کشور به‌عنوان دبیر این شورا بود، وظیفه داشت هر سال در مورد میزان تاثیر هر یک از عوامل سابقه تحصیلی، آزمون عمومی و اختصاصی سنجش تصمیم‌گیری کرده و عملاً نقش مهمی را در چگونگی روند حذف کنکور برعهده گرفت.

سوابقی که هیچ‌گاه تاثیر گذار نشد

پس از تاثیر حداکثر ۲۵ درصدی سوابق تحصیلی در کنکور

۹۲، شورای سنجش و پذیرش دانشجو تصمیمی گرفت تا تاثیر معدل را در کنکور نه به صورت مثبت بلکه به صورت قطعی در نظر بگیرد. رئیس سازمان سنجش در سال ۹۳ پیرامون تفاوت تاثیر قطعی و مثبت سوابق تحصیلی گفت: «در آزمون سال ۹۲ تاثیر ۲۵ درصدی سوابق تحصیلی داوطلبان تنها در صورت مثبت بودن آن در قبولی آنها اعمال شد، اما با مصوبه جدید، سوابق تحصیلی داوطلبان به صورت مثبت یا منفی در قبولی آنان لحاظ خواهد شد.» این ماجرا برای کنکور ۹۴ نیز با ۲۵ درصد تاثیر قطعی معدل در کنکور روی داد، اما روند تاثیر گذاری قطعی معدل در کنکور در سال ۹۵ با یک مشکل روبرو شد، شکایت یکی از شرکت‌کنندگان آزمون سراسری به دیوان عدالت اداری درباره روند تاثیر قطعی کنکور باعث شد تاثیر قطعی کنکور برای سال ۹۵ حذف شود. ماجرا از این قرار بود که براساس مصوبه قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور سال ۹۲، سابقه تحصیلی مربوط به «نمرات دروس سه سال آخر دوره متوسطه است که امتحانات آن مطابق اصول سنجش و اندازه‌گیری توسط وزارت آموزش و پرورش به صورت سراسری، نهایی و استاندارد مطابق مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش برگزار شده باشد.» گفته می‌شود، اما در این سال هاتنها نمرات سال آخر به‌عنوان سوابق تحصیلی در نظر گرفته می‌شود همین امر باعث شد با تشکیک در سوابق تحصیلی امکان تاثیر قطعی معدل برای کنکور حذف شود.

رئیس مرکز سنجش وزارت آموزش و پرورش فروردین‌ماه ۹۵ با بیان اینکه سوابق تحصیلی برای سال ۹۸ آماده خواهد شد، گفت: «با تایید نظر دیوان عدالت اداری، مصوبه شورای سنجش و پذیرش دانشجو در خصوص سوابق ۲۵ درصدی سوابق تحصیلی ملغی می‌شود و باید منتظر سوابق سه سال تحصیلی دوره متوسطه دوم بمانیم و این موضوع مستلزم آن است تا پایه‌های اول، دوم و سوم متوسطه به‌طور کامل مستقر و امتحانات نهایی برای آنها برگزار شود و در کنکور سال ۹۸ هم می‌توان سوابق هر سه سال دوره متوسطه را اعمال کرد.» سال‌های ۹۵ تا ۹۷ شاهد ۲۵ درصد تاثیر مثبت سوابق تحصیلی بودیم، اما در نهایت سال ۹۸ مجدداً زمه‌هایی از ۲۰ درصد تاثیر قطعی سوابق تحصیلی در کنکور به میان آمد. شورای سنجش و پذیرش دانشجو طی مصوبه‌ای این بار تاکید داشت تاثیر معدل در کنکور را افزایش دهد تا شاید از این طریق پیشرفتی در تاثیر سوابق تحصیلی در آزمون‌های سراسری به وجود بیاید. براساس این مصوبه، ۲۰ درصد تاثیر قطعی و ۱۰ درصد تاثیر مثبت سوابق تحصیلی برای آزمون سال ۹۸ در نظر گرفته شد، اما این خبر نه‌تنها برای داوطلبان آزمون سراسری خبر خوشی نبود بلکه باعث اعتراضات داوطلبان به این مصوبه شد. درحقیقت روندی که قرار بود جایگزین کنکور شود پس از چند سال اجرای ناموفق نه‌تنها جایگزینی برای کنکور نبود بلکه حتی داوطلبان از آن فرار کرده و آزمون‌های سراسری را به آنها ترجیح دادند. برای مثال یکی از معترضین تاثیر قطعی کنکور در آزمون‌های سراسری گفت: «تاثیر قطعی سوابق تحصیلی یعنی ظلم و این امر گامی است در جهت نابودسازی استعدادها و تلاش‌های نوجوانان. گسترده بودن تقلب در امتحانات نهایی، سلیقه‌ای تصمیم‌شدن

و رقه‌ها، لو رفتن و فروش سئوال‌ها و عدم غربالگری مناسب این امتحانات همه دلایلی برای غیرمنطقی و ناعادلانه بودن تاثیر قطعی معدل است. من به‌عنوان یک دانش‌آموز به تاثیر قطعی معدل دیلم اعتراض دارم، چون عده زیادی از دانش‌آموزان مثل من هستند که در امتحانات نهایی به دلایل مختلف نمره خوبی نگرفته‌اند و تنها امیدشان به کنکور است. اگر این قانون تصویب شود، امید و آرزوی خیلی از جوانان به باد می‌رود.» اعتراضات به‌نحوه برگزاری امتحانات نهایی، تصحیح اوراق امتحانی و... باعث شد در نهایت شورای سنجش از تصمیم خود منصرف شود و تاثیر حداکثر ۳۰ درصدی آن هم به‌فایده تاثیر مثبت بودن سوابق تحصیلی را برای داوطلبان آزمون سراسری در نظر بگیرد. پیش از قرار بود علاوه بر آزمون سال ۹۸، آزمون سال ۹۹ نیز با تاثیر قطعی سوابق تحصیلی اجرائی شود، اما در نهایت قرار شد آزمون سال ۹۹ تنها با ۲۵ درصد تاثیر مثبت سوابق تحصیلی برای نظام قدیم و ۳۰ درصد تاثیر مثبت سوابق تحصیلی برای نظام جدید برگزار شود. با این روند پس از گذشت هفت سال از قانون جدید، تاثیر معدل در آزمون سراسری نه‌تنها افزایش خاصی نداشته بلکه تاثیر قطعی نیز نداشته و عملاً بودن یا نبودن آن برای افراد فرقی نمی‌کند.

قانونی که در عمل اجرا نشد

اگر قرار بود قانون سال ۸۶ مبنی بر حذف کنکور در سال ۸۹ اجرائی شود، ورودی سال ۹۹ دانشگاه‌ها، دهمین سال حذف کنکور را سپری می‌کردند، اما نه‌تنها قانون سال ۸۶ اجرائی نشد بلکه بخش‌هایی از قانون ۹۲ نیز به دلیل مشکلات مختلفی که در ساختار آموزش و پرورش و وزارت علوم بود، اجرائی نشد. قانونی که به نظر می‌رسید از همان ابتدا توانایی حذف کنکور و به‌وجود آوردن راهی برای مقابله با آن پیدا نکرده است. محمد مهدی زاهدی، رئیس وقت کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس در اردیبهشت‌ماه ۹۲ درباره عدم امکان حذف صددرصدی کنکور گفت: «سابقه تحصیلی براساس سه سال آخر دبیرستان لحاظ و اعلام شد در پنج سال حداقل ۸۵ درصد ظرفیت پذیرش دانشجو براساس سوابق تحصیلی صورت گیرد، علت اینکه پذیرش طبق سوابق صددرصد نشد، این بود که پژوهش‌ها و کارشناسی‌ها اجازه این کار را نمی‌داد، چون رشته‌های پرمقتضای داریم که امکان پذیرش دانشجو براساس سابقه تحصیلی صرف در آنها وجود نداشت.» همین رشته‌های پرتعداد باعث شد تعداد زیادی از داوطلبان به جای گرایش به رشته‌های بدون آزمون که از سال ۹۸ اجرائی شده و تنها براساس سوابق تحصیلی دانشجومی‌پذیرد، به سمت کنکور حرکت کنند. در قانون سال ۹۲ افزایش تاثیر معدل و در اختیار قرار دادن ۸۵ درصد ظرفیت دانشگاه‌ها با داشتن سوابق تحصیلی با شکست مواجه شده است. هامون سبطی، کارشناس آموزشی با بیان اینکه در اختیار قرار دادن ۸۵ درصد پذیرش دانشگاه‌ها براساس سوابق تحصیلی عملاً اقدام جدیدی نیست، گفت: «وقتی می‌گویند ۸۵ درصد پذیرش باید براساس تاثیر سوابق تحصیلی باشد، دو مساله مطرح است؛ نخست آنکه ۸۵ درصد ظرفیت دانشگاه‌ها بدون کنکور تکمیل شود که هم‌اکنون این

کدرشته‌های امتحانی آزمون دکتری ۹۹ به روایت آمار

۶۳

گروه علوم انسانی

۴۵

گروه علوم پایه

۶۰

گروه فنی و مهندسی

۳۵

گروه کشاورزی

۷

گروه هنر

۲۶

گروه زبان

۹

اسفندماه زمان برگزاری آزمون

۱۳۹۳ و ۱۳۹۴

۲۵ درصد تاثیر سوابق تحصیلی در کنکور سراسری

۱۳۹۲

تصویب قانون جدید و حذف واژه «حذف کنکور»، تخصیص ۸۵ درصد ظرفیت دانشگاه‌ها به سوابق تحصیلی، افزایش تاثیر سوابق تحصیلی به صورت تدریجی

۱۳۹۰ و ۱۳۹۱

برگزار شدن کنکور با توجه به مغایرت آن با قانون سال ۸۶

۱۳۸۸

تصویب قانون «حذف کامل کنکور» تا پایان سال اول برنامه پنج ساله پنجم توسعه و جایگزینی آن با سوابق تحصیلی

۱۳۹۵

۲۵ درصد تاثیر مثبت سوابق تحصیلی در کنکور سراسری

۱۳۹۶

۲۵ درصد تاثیر مثبت سوابق تحصیلی در کنکور سراسری

۱۳۹۷

۲۵ درصد تاثیر مثبت سوابق تحصیلی در کنکور سراسری

۱۳۹۸

۲۰ درصد تاثیر قطعی و ۱۰ درصد تاثیر مثبت سوابق تحصیلی در کنکور سراسری

۱۳۹۹

۲۵ درصد تاثیر مثبت سوابق تحصیلی (نظام قدیم) و ۳۰ درصد تاثیر مثبت سوابق تحصیلی (نظام جدید)

پیشنهاد رئیس دانشگاه تهران

برای ارتقای شیوه پذیرش دانشجویان دکتری

رئیس دانشگاه تهران پیشنهاد کرد برای استفاده بهتر از توان علمی دانشجویان مقطع دکتری، بهتر است قبل از پذیرش، پروژه و موضوع رساله و پایان‌نامه مشخص شود. محمود نیلی احمدآبادی در مراسمی گفته است: «دانشگاه تهران در کنار فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی با توان مدیریتی خود به دنبال انجام وظیفه در حوزه مسئولیت اجتماعی است.» وی ادامه داد: «ایجاد حسن تعلق خاطر و تاثیرگذاری دانشجویان در توسعه منطقه آزاد ارس مسکن پایدار بسودن تاثیرات توان علمی و اجرایی آنان در این منطقه را فراهم می‌کند.» وی افزود: «وجود اساتید برجسته علمی و دانشجویان دانشگاه تهران در درس می‌تواند بزرگ‌ترین ثروت علمی در منطقه آزاد ارس باشد.»

بودجه ۴۰ میلیون یورویی برای خرید تجهیزات آزمایشگاهی

مدیر دفتر حمایت و پشتیبانی امور پژوهشی وزارت علوم از موافقت سازمان برنامه‌بودجه برای پرداخت ۴۰ میلیون یورویی به ۱۰۰ دانشگاه خبر داد. عبدالساده نیسی در گفت‌وگو با مهر گفت: «وزارت علوم این اجازه را دارد که براساس بند ۵» تبصره ۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۸، ۴۰ میلیون یورو را به خرید تجهیزات آزمایشگاهی جدید برای دانشگاه‌ها و همچنین به‌روزرسانی تجهیزات کنونی اختصاص دهد.» مدیرکل دفتر حمایت و پشتیبانی امور پژوهشی و فناوری وزارت علوم افزود: «شنبه هفته آینده در این خصوص تفاهنامه‌ای میان وزارت علوم و سازمان برنامه‌بودجه مبادله خواهد شد که در پی آن، ۲۵ درصد این اعتبار به دانشگاه‌ها پرداخت می‌شود؛ مابقی اعتبار نیز در مراحل بعدی و پس از ارائه گزارش عملکرد دانشگاه‌ها، پرداخت خواهد شد.» وی ادامه داد: «براساس قانون یادشده، این ۴۰ میلیون یورو از محل ارز نیمایی به ریال تبدیل و پول حاصل، به صورت وام از صندوق توسعه ملی به دولت و سپس از سوی دولت به وزارت علوم پرداخت خواهد شد.»

انتقاد از مدل پذیرش دانشجوی پزشکی

رئیس جامعه جراحان ایران با انتقاد از شیوه فعلی پذیرش دانشجو در رشته‌های علوم پزشکی، تاکید کرد: «پذیرش دانشجو در رشته‌هایی مانند پزشکی، قضاوت و حقوق نباید تنها به کسب نمره علمی محدود شود بلکه باید با تعیین ملاک‌های تخصصی برای بررسی شخصیت و سلامت روان، از ورود افراد بی‌صلاحیت جلوگیری شود.» ایرج فاضل، رئیس سابق نظام پزشکی در گفت‌وگو با ایسنا، گفته است: «پذیرش دانشجو در رشته‌های مهمی همچون پزشکی و قضاوت که با جان، مال، آبرو و حیثیت افراد سروکار دارد، باید بر مبنای شاخص‌ها و اصول مشخصی انجام شود، نمی‌توان در راباز گذاشت تا هر کس با هر شخصیت و شرایطی اجازه ورود به رشته‌های علوم پزشکی را داشته باشد.»